

Καὶ ἔγειναν καὶ τὴν ποικίλην ἐντέλεια, κόψιμο, φάξιμο, κέντημα μοναδικό.

Μὰ τί φλυαρία εἶν' αὐτὴ τοῦ μέπιεσε σήμερα, τὸ φόρεμα περιμένει.

Καὶ ἐξηκολούθησε τὸ φάξιμόν της. . .

(Gustave Droz)

κ.

ΑΚΟΣΜΙΑ ΤΩΝ ΟΔΩΝ

Κύριε Διευθυντά,

Σὰς εὐχαριστῶ διὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς Ἀνατροπῆς τοῦ Λαοῦ καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ φίλου μου Κλαρᾶ, οὐτινος ἐδημοσιεύθησαν αἱ ιδέαι καὶ ἐπ' ὀνόματι ἐμοῦ, οὐτινος ἐδημοσιεύθη τὸ χειρόγραφον· οὐδέποτε ἕως τώρα ἐδημοσίευσεν τίποτε οὐδέποτε δ' ἐφανταζόμην ὅτι τὰ γράμματα τοῦ ἀλφabethου διερχόμενα ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ στοιχειοθέτου λαμβάνουν τόσον γόητρον· τώρα ἐξηγῶ τὴν μανίαν, τὴν ὁποῖαν ἔχει ὁ ἀνεψιός μου νὰ γράφῃ καὶ νὰ τυπῶνῃ — γράφει στίχους ὁ ταλαίπωρος καὶ ὅπως μού λέγουν οἱ πραγματογνώμονες, στίχους εὐτελοῦς ἀξίας! . . . — καὶ ἀντὶ νὰ πάρῃ τὸ δίπλωμά του, διὰ τὸ ὁποῖον φροντίζομεν ὅλοι. . . ἐκτός αὐτοῦ, ὁ κύριος διηγῆται εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τὰ αἰσθήματά του, διὰ τὰ ἅποια κανεὶς δὲν φροντίζει, καὶ κανεὶς δὲν ἐρωτᾷ. Φαντασθῆτε ἓνα ἄνθρωπον ν' ἀπαντᾷ δίχως νὰ τὸν ἐρωτῶν. . . Δὲν σὰς φαίνεται κωμικώτατος;

Τὸ συμπέρασμα πάντων τούτων εἶνε ὅτι ἐνθαρρυνθῆς ἀπὸ τὴν φιλοξενίαν τῆς Ἐστίας, ὑποβάλλω ὑμῖν τὰς ἐπομένους σκέψεις περὶ ζητημάτων σοβαρωτάτου.

Εἰξεύρετε πόσον δυσχερὲς καὶ περίπλοκον πρᾶγμα εἶνε ἡ ἀνατροφή τῶν τέκνων, καὶ εἰς ποίας μερίμνας ἐμβάλλει τοὺς δυστυχεῖς γονεῖς, ὅσους, ἐννοεῖται, συναισθάνονται ποῖαν εὐθύνην ἔχουν, καὶ ἐννοοῦν νὰ τιμῆσουν μέχρι τέλους τὴν ὑπογραφὴν των εἰς τὰς συναλλαγματικὰς ταύτας τὰς ἁποίας ἐξέδωκαν.

Ἐν τοῖς κόλποις τῆς οἰκογενείας γίνεται ἡ ἱερὰ κατεργασία ἐντίμων καὶ ἐναρέτων μελῶν διὰ τὴν κοινωνίαν. Ὅπως δὲ εἰς τὴν βιομηχανίαν διὰ νὰ παραχθῇ ὠραῖον ὕφασμα, ἐπὶ παραδείγματι, ἀπαιτεῖται ἡ ἐπίπονος τοῦ ἐργοστασίου ἐργασία, ὁμοίως ἡ καλὴ ἀνατροφή τῶν τέκνων ὑποκρύπτει κόπους καὶ θυσιὰς τῶν γονέων. Γνωρίζω μητέρας καὶ πατέρας, οἵτινες μακρὰ ἐλαττώματα μετὰ τῆς ἡλικίας βίζωθέντα ἐν αὐτοῖς ἀπέσπασαν ἡρωϊκῶς ὅπως παράσχωσιν ἐαυτοὺς ἄμωμον ὑπόδειγμα εἰς τὰ τέκνα των.

Ἄλλὰ δυστυχῶς ὅ,τι κάμνει ἡ οἰκία τὸ καταστρέφει ἐν πολλοῖς ἡ ὁδός.

Ἡ ὁδός!

Δὲν εἶνε κανενὸς κτῆμα καὶ ἀνήκει εἰς ὅλους. Αἱ αὐτὴν δύναται νὰ λεχθῇ ὅ,τι εἶπε διὰ τὴν μητρικὴν καρδίαν ὁ Οὐγκώ:

Chacun en a sa part et tous l' ont tout entier.

Ἄλλὰ τινες μεταχειρίζονται τὴν ὁδὸν ὡσανεὶ ἦτο ἰδική των ἀποκλειστικῶς· κάμνουν ὅ,τι θέλουν ὡς ἀπόλυτοι κύριοι· ἀδιαφοροῦσι διὰ τοὺς ἄλλους· δὲν σέβονται τίποτε, διότι δὲν ἔμαθον νὰ σέβωνται τὸν ἑαυτὸν των. Ἀνακινοῦσι τὸν ἠθικὸν βόρβορον, ὅστις ἀπόζει δυσωδέστερον τοῦ ἄλλου καὶ ἐκπέμπει λοιμωδωδέστερας ἀναθυμιάσεις εἰς τὴν ψυχὴν· ἀσχημονοῦσιν, ὑβρίζουσιν. Δὲν σέβονται τὰς λευκὰς τρίχας τοῦ διερχομένου γέροντος, δὲν σέβονται τὴν αἰδῶ τῆς σεμνῆς νεάνιδος, δὲν σέβονται τὴν ἀθωότητα τοῦ παιδίου.

Ἐνίοτε πρέπει καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς οἰκίαις ὑμῶν νὰ βύωμεν τὰ ὄψα καὶ νὰ κλειώμεν τὰ ὄμματα, διότι δὲν ἀρκεῖ νὰ κλειώμεν μόνον τὰ παράθυρά μας.

Δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω τὸ ἐξῆς ἐπεισόδιον, ὅπερ συνέβη εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον πρό τινας.

Ἐκαθήμεθα εἰς τὴν τράπεζαν· ἡ σύζυγός μου, αἱ δύο θυγατέρες μου, οἱ δύο μικροὶ υἱοὶ μου, καὶ ἐγώ· ἦτο μεσημβρία· διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου τοῦ ἐστιατορίου ἤρχετο ἐλαφρὰ αὔρα δροσίζουσα τὸν μεσημβρινὸν καύσωνα· ἠσυχία περίεξ· οὐδὲ ὁπωροπόλου ἢ πλανοδίου μικρομποροῦ φωνή· ἤμεθα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ φαγητοῦ· δὲν ἀντηλλάσσομεν λέξιν.

Αἶφνης ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑπὸ βραχνῆς διεσφαρμένον φωνῆς ἐκπεμφθεῖσα ἔφθασε μέχρι τοῦ ἐστιατορίου, μέχρις ἡμῶν, μία ὕβρις.

Μία ὕβρις ἣτις θὰ μολύνῃ τὴν γραφίδα μου ἂν τὴν γράψω. Μία ὕβρις τόσον γυμνή, ὥστε δὲν ἀπῆται διασφαρὰν ὅπως ἐννοηθῇ, εἰσῆρχετο καὶ εἰς τὸ ἀθωότερον οὖς.

Πάντες διὰ μιᾶς συνετραχῆσαν.

Τὰ βλέμματά μου ὁρμεφυτῶς διεσταυρώθησαν πρὸς τὰ τῆς συζύγου μου. Αἱ δύο θυγατέρες μου ἔκυπτον μετ' αἰδοῦς εἰς τὰ πινακίδια των· οἱ δύο μικροὶ μου υἱοὶ μὲ παρετήρουν ἀκίνητοι μὲ βλέμμα φοβισμένον ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς κακοηθείας.

— Κλείσε τὸ παράθυρον! ἐφώνησα ἑξαλλος πρὸς τὴν ὑπηρετρίαν. Ἄλλὰ τοῦτο ἐφώνησα διότι εἶχον ἀνάγκην νὰ φωνάξω, διὰ νὰ μὴ πνιγῶ ὑπὸ τῆς ἀγανικτήσεως. Ἡ φωνὴ ἦτο δυνατὸν νὰ εἰσέλθῃ καὶ διὰ τοῦ κλειστοῦ παραθύρου· καὶ ἔτριμεν ἡ καρδία μου μὴ τὴν ἀκούσω καὶ πάλιν. . .

Μόνον οἱ γονεῖς, μόνον ὅσοι κατέστησαν σκῶπὸν τοῦ γήρατός των τὴν ἀνατροφήν των τέκνων των, δύνανται νὰ ἐννοήσωσιν εἰς ποῖαν θέσιν εὐρισκόμην.

Πῶς; ἡ ἀνατροφή τῶν τέκνων μου ἦτο εἰς

τὴν διάκρισιν ἐκάστου διεφθαρμένου; Ὅτι ἐγείρω ἐγὼ ἔρχεται αὐτὸς καὶ τὸ κρημνίζει;

Κανείς μὴ μοῦ δυσχυρισθῆ ὅτι ἡ βωμολογία, ἡ ὕβρις, δὲν δύναται νὰ βλάψωσι τὴν ἀθάνατον καρδίαν.

Ποῖον ποταμᾶκι, διότι ῥέει διαφυγῆς, δὲν θολοῦται ἂν διέλθῃ δι' αὐτοῦ λύκου ποῦς;

Καὶ ἔπειτα ἀφοῦ ἡμεῖς οἱ γονεῖς ἀγωνιζόμεθα νὰ ἐμβάλωμεν τὰς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς, τὰ ἀξιώματα τῆς ἀρετῆς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τέκνων ἡμῶν, διὰ νὰ καταφεύγωσιν εἰς αὐτά, ὡς εἰς ἀποθησαυρισμένας οἰκονομίας, ἐν στιγμαῖς ἀνάγκης, ἐν ταῖς δυσχερείαις τοῦ βίου, πῶς νὰ μὴ φοβώμεθα ὅτι αἱ αἰσχυραὶ ἰδέαι, καὶ ἂν οὐδόλως ἐπηρέασαν τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν, καὶ ἂν δὲν ἔδωκαν διάφορον τροπὴν εἰς τὰς διαθέσεις καὶ εἰς τὴν θέλησίν των, δὲν θ' ἀνακινήθουν ἐν αὐτοῖς ἐν ταῖς στιγμαῖς ἠθικῆς διαταράξεως αὐτῶν, δὲν θ' ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ὅ,τι μένει ἐν τῇ ὑποστάθμῃ.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς προφορικῆς κακοηθείας ὑπάρχει καὶ ἡ γραπτὴ κακοῦθεια. Verba volant scripta manent! Ἐπιγραφαὶ μεγάλοις χρωματιστοῖς γράμμασιν ἐνίοτε κραυγάζουσιν ἀδιακόπως ἀπὸ τῶν τοίχων βρωμερὰς ἐννοίας, διὰ μιᾶς λέξεως ἀποκαλύπτουσι βδελυρὰ πράγματα. Καὶ τὸ βλέμμα προσπίπτει ἀκουσίως, καὶ τὰ παιδιὰ διερχόμενα ἀναγιώσκουσιν ἐπὶ τῶν πινακῶν ἐκείνων τὰ ἐξάίρετα ἀποφθέγματα!

Ἐν αὐτῷ τῷ Πολυτεχνεῖῳ, παρ' ἡρωτηριασμένους ἀνδριάντας εὐρίσκονται τοιαῦται κακοῦθεις ἐπιγραφαί. Λάβε λοιπὸν τὰ τέκνα σου καὶ ἰδὴ γησον αὐτὰ εἰς τὴν ἐν αὐτῷ Μουσείῳ, διὰ νὰ συμπληρώσῃς τὴν ἀγωγὴν αὐτῶν. Αἱ ἐπιγραφαὶ ἐκείναι θὰ τὴν συμπληρώσουν μὲν χαρᾶ... Εἶνε φοβερὸν ἡ κακοῦθεια νὰ σὲ κυνηγῇ κατὰ πόδας, ἐν ταῖς ὁδοῖς, μέχρι τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων, μέχρι τῆς οἰκίας σου!

Ἄν ρίψῃ τις λίθον κατὰ τῆς ὕαλου τοῦ παραθύρου μου θὰ τιμωρηθῆ, καὶ ἂν ρίψῃ ὕβριν κατὰ τῆς ἠθικῆς τῶν προσφιλεστάτων μου ὄντων, μένει ἀτιμώρητος!

Θαυμάζω τὴν πολιτείαν, ἡ ὅποια μεριμνᾷ περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ὕαλων τῶν παραθύρων μου καὶ ἀδιαφορεῖ περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων μου.

Παρακολουθῶ μετ' ἐνδιαφέροντος τὰ δικαστικὰ τῶν ἐφημερίδων οὐδέποτε εἰδὼν τινα καταδικασθέντα ὡς προσβαλόντα τὰ δημόσια ἤθη. Θ' ἀναπνεύσω τὴν ἡμέραν ἐκείνην καθ' ἣν ἴδω ἑκατὸν καταδικαζομένους αὐστηρῶς, χαρακτηριζομένους ὡς προσβολῆς κατὰ τῶν δημοσίων ἠθῶν καὶ πάσης ὕβρεως ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ πάσης ἀσέμνου ἐπιγραφῆς. Τοιαῦτα δὲ λέγων ἀξιῶ οὐχὶ τυραννικὴ ἀλλὰ δικαία νὰ καταστῇ ἡ πολιτεία. Φαινομένη ἐπεικὴς πρὸς τοὺς κακοὺς δεικνύεται

ἄστοργος πρὸς τοὺς καλοὺς. Νομίζω ὅτι ὀφείλει νὰ ἔχη πρὸς τοὺς ἐναρέτους τὰ αὐτὰ τοῦλάχιστον καθήκοντα οἷα καὶ πρὸς τοὺς διεφθαρμένους. Ἐκτὸς τούτου δὲ, νομίζω ὅτι ἡ τοιαύτη αὐστηρότης δὲν παραβιάζει τὸ παράπαν τὴν ἐλευθερίαν οὐδενός. «Ἡ ἐλευθερία πολίτου τινός λήγει ἐνθα ἄρχεται ἡ ἐλευθερία ἐτέρου πολίτου.» ἐθέσπισεν ἡ γαλλικὴ ἐθνοσυνέλευσις.

Λοιπὸν ἡ ἐλευθερία τῶν καθαυμάτων πρὸς βωμολογίας ὀφείλει νὰ λήγῃ ἐκεῖ ὅπου ἄρχεται ἡ τῶν τιμῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀνατροφὴν τῆς οἰκογενείας των!...

Ο ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ

ΛΙΜΟΙ ΕΝ ΕΥΡΩΠῃ.

Αἱ σιτοδεῖαι εἶνε διὰ τοὺς λαοὺς ὅ,τι ἡ πείνα διὰ τὰ ἄτομα, ὡς ἀποδεικνύεται τοῦτο ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν λιμῶν κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Γάλλος τις δόκτωρ, ὁ Βορδιέ ἐν τῷ συγγράμματί του Ἰατρικὴ Γεωγραφία μνημονεύει τοὺς κυριώτερον ἐκ τῶν λιμῶν, οἵτινες ἐνέσκηψαν ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος.

Ἀπὸ τοῦ 987 μέχρι τοῦ 1059 συνέβησαν 48 ἐπιδημιαὶ λιμοῦ. «Κατὰ τὸ ἔτος 1000, λέγει ἱστορικός τις, οἱ πλοῦσοι κατέστησαν ἰσχυροὶ καὶ ὄχροί, καὶ οἱ πτωχοὶ ἔτρωγον ἀγρίας ρίζας· πολλοὶ κατεβρόχθισαν ἀνθρωπίνους σάρκας. Ἐπὶ τῶν ὁδῶν οἱ ἰσχυροὶ συνελάμβανον τοὺς ἀδυνάτους, κατέσχιζον αὐτοὺς, καὶ ψήνοντες ἔτρωγον. Ἐν τῇ τρώγλῃ ἐπαίτου τινός ἀνεκάλυψαν 48 κεφαλὰς ἀνδρῶν καὶ παιδιῶν.

Κατὰ τὸ 1356 ἡ πείνα ὑπῆρξε φοβερά. Οἱ χωρικοὶ, μετὰ τὴν σιτοδεῖαν τοῦ Ποατιέ, περιεζωσμένοι ὑπὸ τῶν Ἄγγλων καὶ τῶν εὐγενῶν, δὲν ἠδυνήθησαν οὔτε νὰ συγκομίσωσι οὔτε νὰ σπείρωσι, καὶ ἀπέθανον ὑπὸ τῆς πείνης πολυάριθμοι.

Κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα τόσῳ μεγάλη ἦτον ἡ ἀθλιότης, ὥστε οἱ ὑποδηματοποιοὶ ὑπολογίσαντες τοὺς εἰς τὴν συντεχνίαν των ἀνήκοντας νεκρούς, εὗρον ὅτι εἶχον ἀποθάνει 1800 ἐξ αὐτῶν εἰς διάστημα δύο μηνῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην 24,000 οἰκίαι ἐν Παρισίοις ἔμειναν ἐγκαταλειμμέναι, καὶ οἱ λύκοι, οἵτινες ἀνὰ συμμορίας διέτρεχον τοὺς ἀγρούς, εἰσῆρχοντο τὴν νύκτα εἰς τὴν πόλιν.

Ἐν ἔτει 1638, ἱστορικός τις διηγεῖται ὅτι εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Μῆτς αἰνίος τις εἶχε φάγει νεκρὸν τὸν πατέρα του, εἶτα δὲ τὸν υἱόν, ἀποθάνοντα, κατέφαγεν ἡ μήτηρ! » Μεταξὺ Μῆτς καὶ Νανσύ ἐνὶ ἡδρευν οἱ χωρικοὶ ὅπως, συλλαμβάνοντες καὶ φονεύοντες τοὺς διαβάτας, ἐθίωσιν αὐτούς.